

DE BORCHT

BAARLOOS VERLEDEN

HISTORISCHE WERKGROEP DE BORCHT
PERIODIEKE UITGAVE VOOR DE ABONNEES VAN ONZE SPROKKELINGEN EN DE BORCHTLIEDEN

Oktober 2010 nr 26

ISSN 1568-1939

Secretariaat:
C.J.M. Vaessen
Postbus 8355
5990 AB Baarlo
Telefoon: 077-4772182
Website: <http://deborcht.baarlo.com>
E-mail deborcht@baarlo.com
Secretaris sjaanvaessen@hotmail.com

Kapel Hoogstraat

Deze foto is genomen in 1929 op de Hoogstraat. Rechts ziet u de St. Anna-kapel uit 1674 die toen nog wit was. Links op de foto staan de dames Gon (links) en An van Cauwenberghe (van de Koel).

IN MEMORIAM

Sinds het verschijnen van Baarloos Verleden in het voorjaar heeft Historische Werkgroep de Borcht afscheid moeten nemen van twee van haar leden.

Op 17 april van dit jaar overleed na een kort ziekbed Eugène Coehorst. Vanaf het prille begin was hij lid van onze werkgroep. Vooral toponiemen hadden zijn belangstelling. Bij veel uitgaven was hij betrokken. Als Neerlandicus en liefhebber van de streekgeschiedenis heeft hij een wezenlijke bijdrage geleverd aan de activiteiten van de Borcht. Door zijn ontspannen manier van werken had hij contact met velen. De plannen die hij had heeft hij helaas niet af kunnen maken. Een kenner die wij node missen.

Op 25 juli j.l. stierf geheel onverwacht ons lid Wiel Coenen. Na zijn actieve leven als sportleraar sloot Wiel zich aan bij de Borcht. Vooral genealogie had zijn aandacht. Wiel zijn roots lagen in Baarlo. Hij was een van de zgn kelderkiendjes. Kinderen die op het eind van de oorlog in een tot kraamafdeling ingerichte kelder in de Grotestraat werden geboren. In de tijd die Wiel lid was hebben we hem leren kennen als een gepassioneerde liefhebber die gemakkelijk contact maakte en trouw de bijeenkomsten bezocht. Helaas heeft hij niet de tijd gekregen om zijn werk uit te bouwen.

Ook vanaf deze plaats willen we hen gedenken en bedanken voor het werk dat zij voor de club en de plaatselijke geschiedenis hebben verricht. Door dit werk zullen we blijvend herinnerd worden aan deze gewaardeerde leden. Hun echtgenoten en hun gezinnen wensen we veel sterkte bij het verlies van hun dierbare.

BESTUURSWIJZIGING

Ons bestuurslid Twan Bongers heeft door omstandigheden zijn bestuursfunctie moeten opgeven. De hierdoor ontstane vacature is opgevuld door de heer Ben Peeters, Oyen 8 te Kessel.

Wij danken Twan voor zijn bijdrage in de afgelopen bestuursperiode, en wensen Ben veel succes.

HISTORISCH INFORMATIEPUNT (H.I.P.)

Met ingang van oktober 2010 heeft de Historische Werkgroep de Borcht de beschikking over een H.I.P. in de bibliotheek aan de markt in Baarlo. H.I.P. is de afkorting voor Historisch Informatie Punt. Elke zaterdagmorgen en een nog nader te bepalen middag kunt U hier terecht voor informatie, afgifte van archiefmateriaal etc. Ook bestaat de mogelijkheid om van een foto die u zelf wilt behouden door ons een kopie of scan te laten maken. Op deze wijze blijft de foto – indien U dat wenst- toch in Uw bezit, terwijl ons archief wordt uitgebreid.

Het H.I.P. is geopend ;

Zaterdagmorgen 10.00 – 13.00 uur

LEZING SOLDATEN VAN NAPOLEON

In de bibliotheek in Baarlo wordt op 21 oktober om 20.00 uur een lezing gehouden over “de soldaten “van Napoleon “

SPROKKELING 44

GOEDEREN VAN NAAM

te Baarlo deel 2, Sprokkeling 44 komt er aan!

In een drietal delen van de Baarlose Sprokkelingen worden alle goederen van naam te Baarlo uitgegeven,

een reeks die in alfabetische volgorde de historie van de goederen beschrijft. De namen worden waar mogelijk verklaard. Het bijzondere van deze aanpak is dat de lezer een historisch-topografisch beeld krijgt van Baarlo. De verwijzingen naar historische kaarten en detailkaarten vindt men in Sprokkeling 41, Goederen van naam te Baarlo, deel 1, verschenen in 2007 met daarin het hoofdstuk Kleine historische atlas van Baarlo. Deel 2 behandelt de Baarlose toponiemen van E tot en M. Er is meer dan tien jaar onderzoek aan voorafgegaan. Toponiemen zijn namen die de mensen in de loop der tijden gaven aan onroerend goed. In complete vorm is de uitgave een standaardwerk dat iedere rechtgeaarde Baarlonaar in zijn bezit zou dienen te hebben. Het vertelt de geschiedenis van veldnamen, beken, waterlopen, huizen en wegen, de historie vanaf de 13e eeuw tot heden. Veel nieuw licht op talloze zaken. Het is een bron voor mensen die genealogisch onderzoek doen, een geweldige bron om uw buurt, het dorp heel goed te leren kennen. Het is geen leesboek, het is een werk dat men moet raadplegen. De wijze waarop dat dient te geschieden is uiteengezet in de inleiding van deel 1. In de inleiding van deel 1 is ingegaan op de vroegste historie van Baarlo en beschreven hoe de belangrijkste geografisch historische ontwikkelingen zijn verlopen. Wie alle Baarlose Sprokkelingen die tot dusverre verschenen zijn in zijn bezit weet zal ontdekken dat het werk veel verwijzingen bevat naar vroegere Sprokkelingen. De schrijver heeft veel daadwerkelijke hulp gekregen van leden van de HWG de Borcht. De aanzet voor een verzameling van Baarlose veldnamen leverde de plaatselijke onderwijzer Theo Koopmans. Een grote bijdrage leverde Eugène Coehorst, hij heeft in de loop der tijden een reeks toponiemen verzameld. Zijn verzameling diende als vertrekpunt voor dit omvangrijke werk. Alle verklaringen van oude veldnamen zijn van zijn hand en daarnaast heeft hij heel veel redactioneel werk verricht. Helaas is hij 17 april van dit jaar overleden. Jan Wijnhoven heeft eveneens redactioneel werk verricht. Op deze plaats moeten we ook Chrit Heuvelmans vermelden. Hij heeft door zijn speurzijn een wezenlijke bijdrage geleverd. ***In november verschijnt deel 2 in een beperkte oplage. De abonnees krijgen het boek rond 1 november thuis bezorgd.***

Andere belangstellenden kunnen het boek kopen of bestellen op de adressen op de achterzijde van deze uitgave.

De prijs bedraagt € 22,50 excl. verzendkosten.

SCHENKINGEN

Archiefzaken wijlen Betje Gielen , via Abraham Rosenberg

Fam. M. Nijssen van Dijck- bidprentjes

Fam. Fr. Cootjans –Pouls oude sprokkelingen, magazines.

Fam P Rutten – Janssen – ansichtkaarten

Mevr. P. Ottenheim, divers archiefmateriaal waaronder bidprentjes, foto's, oude aktes

Mevr. E. v Wijlick-Joosten bidprentjes

Juf Jacobs Steijl fotoalbum receptie Pastoor Lebens

De heer P. Giesberts Baarlo. Paal uit Romeinse tijd.

Piet Staaks , De Meeren 5 Baarlo, beschikbaar stellen archiefmateriaal

M.Valkenburg-Peeters, archiefmateriaal bidprentjes

M. Driessen Ridder van Baerlestraat 2, bidprentjes N.N. verder hebben we van diverse Baarlonaars nog foto's, bidprentjes en ander archiefmateriaal ontvangen.

Alle schenkers zeggen wij hartelijk dank.
HWG De Borch

ERRATUM SPROKKELING 43 (2009):

Langs Koesdonker- & Kerkveld

De Historische Werkgroep reikt enkele aanvullingen en verbeteringen aan die de uitgave Langs Koesdonker- & Kerkveld (43/2009) completeren. De Werkgroep beveelt U aan om deze uitgave van Baarloos Verleden als erratum en bijlage te bewaren in de betreffende Sprokkeling.

1) pag. 33 linker kolom, de Nieuwlichter A. Clercx moet zijn J. Clercx. 2) foto pag. 58, deze opname is gemaakt aan de voorzijde van de onderwijzerswoning. 3) pag. 115 linker kolom, de marsoefeningen werden op de Grande Route gehouden door de militairen die gelegerd waren in Venlo. In 1910 werd begonnen met de bouw van de kazerne in Blerick. 4) pag. 160 rechter kolom, Peter Kirschbaum werkte als chef van de Technische Dienst bij de VBF (Verenigde Buizenfabrieken) voorheen de Blericksche Buizenfabriek N.V. 5) familiefoto pag. 168 v.l.n.r. Graad v.d. Eertwegh, Sef v.d. Eertwegh (zoon van Graad), Christien Berden-Bouten, Hein Driessen, Emma Janssen, Peter Janssen, Gon v. Cauwenberghe, Peter Bouten (zittend), Rudi Janssen, An v. Cauwenberghe (achter meisje met strik), Lies Bouten (met strik), vrouw op achtergrond onbekend, Peter v. Cauwenberghe (zittend), Emil Janssen (helemaal op achtergrond), Marie v.d. Eertwegh, Mienke Moors- v. Cauwenberghe, Agnes v. Cauwenberghe-Janssen (zittend), Antoon v. Cauwenberghe (met snor), Harie Bouten (helemaal op achtergrond), Sjang Janssen (onterecht voorheen aangeduid als Dré Kirschbaum), Gon Bouten-Janssen, Harrie Bouten (zittend), Tru Janssen-Peters en Petronella v.d. Eertwegh. 6) achterzijde omslag middelste foto, Maria Catharina Teven-Van Wijlick met v.l.n.r. haar kleinkinderen Mie (met pop), To, Har, An en Herman, Sjaak en Pierre van Megen.

De Historische Werkgroep en de auteur danken de abonnees en lezers voor de vele positieve reacties die zij mochten ontvangen op de Sprokkeling Langs Koesdonker- & Kerkveld.

BIBLIOTHEEK BARON D'ERP

J. Notermans en Prof. W. de Vreeze publiceren in het Tijdschrift voor Taal en Letteren twee bladen van een middeleeuwse roman in proza over Lancelot, welke de Limburgse rijksarchivaris dr.W. Goossens heeft ontdekt in de bibliotheek op het kasteel van baron Van Erp te Baarlo in den band van een boek uit 1542. Met dit boek zijn ze eigendom geworden van de Gemeentebibliotheek te Rotterdam. Dit perkamenten fragment is daarom zoo bijzonder belangrijk, omdat nu de mening, dat geen enkele Nederlandsche prozaroman de herinnering bewaart aan den Britsen sagenkring, afgedaan heeft. Het handschrift dateert uit omstreeks 1340.

Bron: Het Vaderland Vrijdag 8 januari 1932

DE GEARRESTEERDE KIPPENDIEF

De beruchte Noord Limburgse kippendief B.J., bijgenaamd de Witte van Wanssum, die gisteren door twee rijksveldwachters onder Baarlo op heterdaad is betrapt is naar Roermond overgebracht en op last van de justitie ingesloten. Bij deze gelegenheid heeft de officier van Justitie mr. Richter de politiemannen geluk gewenst met deze belangrijke arrestatie. Over de aanhouding vernemen wij nog, dat de dief bij zijn arrestatie 11 levende kippen in zakken, die om zijn lichaam hingen, bij zich droeg. Hij werd door de veldwachters, die reeds vele nachten op de loer hadden gelegen, besprongen en ingerekend. Onmiddellijk is een politiehond ontboden. Het dier heeft toen zonder aarzelen drie verschillende kippenhokken aangewezen, waaruit de dieren waren ontvreemd. De dief had de gewoonte om bij verschillende landbouwers, die meestal over een grote toom kippen beschikken, er slechts enkele te ontvreemden, waardoor de vermissing der dieren door de benadeelden meestal niet spoedig werd opgemerkt. Bij zijn aanhouding had hij zijn schoenen met zakken omwikkeld, teneinde geen voetsporen achter te laten. Uit het onderzoek is reeds gebleken, dat de dief afnemers had die wekelijks ruim 100 kippen van hem betrokken. Het onderzoek duurt nog voort.

Bron: Het Vaderland Vrijdag 21 februari 1936

Uit de Maas- en Roerbode van 18 januari 1896

PER ABUIS

Baarloo. Een pachter kwam zijn landheer de pacht betalen. Hij klaagde steen en been over de slechte tijden. Hij had het geld niet bij elkaar kunnen krijgen voor den pacht en overhandigde den pachtheer een zak geld waarin zich de gedeeltelijke pachtsom bevond.

De landheer telde het geld na en werd werkelijk bewogen door de klachten van zijn pachter. Doch tot zijn verbazing bemerkte hij dat nog meer geld dan de pachtsom bedraagt zich in de zak bevond.

Hij wijst er den pachter op en deze antwoordt doodleuk: "Oh dan heb ik per abuis den verkeerde zak meegenomen."

Uit het zelfde dagblad maar dan van 14 juni 1888

Baarloo. Aan den heer J. Dentjens van de firma Gebr. Dentjens, machinefabriek alhier is onder nummer C 3332 patent voor het geheele Deutsche Rijk verleend voor den tijd van 15 jaren, voor eene door hem ontworpen en vervaardigde machine tot het scherpen van molensteenen, zoodat hij uitsluitend recht heeft die machine daar in den handel te brengen in dat tijdsverloop.

NB De firma Dentjes was gevestigd aan de Veldstraat, Vandaar Dentjenshof.

Maas- en Roerbode 17 februari 1898

Baarloo. Een zonderling alhier deed een dezer dagen, ouder gewoonte, de reis naar Venlo. Om niet van honger om te komen nam hij twee boterhammen en vier eieren mee, welke in een haringtonnetje geborgen werden, waarin zich tevens nog bevonden een postspaarbankboekje, eenige effecten van eene aanzienlijke waarde en eene oude snuifdoos.

In de stad aangekomen zijnde, trad hij een winkel binnen waar hij het trommeltje naast zich neerzette en een gesprek aanknoopte met de winkelbediende.

Toen de vuilniskar er voorbij kwam, ging de voerman die het tonnetje zag staan, en dacht dat dit voor hem bestemd vuil inhield, naar binnen, pakte het tonnetje op en strooide den inhoud over de kar uit. Wie beschrijft de ontsteltenis van de man, toen hij zijn goedje vereenigd zag met het vuil der stad. In allerijl liep hij naar buiten om zijn boeltje weer in zijn bezit te krijgen, hetgeen hem na veel inspanning gelukte. In 't vervolg zal hij zijn effecten wel beter wegsteken.

Maas- en Roerbode 10 februari 1903

Baarlo. Als aanvulling van het bericht van j.l. Donderdag over het oprichten eener Boerenleenbank, kunnen wij melden dat in de gehouden vergadering van den Limburgsen Lanbouwbond gekozen werden in den Raad van Toezicht: de weleerwaarde heer rector Verstappen, de edelachtbare heer burgemeester Janssen en de heer Charles Sturm; tot commissieleden de heeren F. Stappers, Joh. Hilkens, Joh. Berden, Jos Görtz en Th. Görtz, laatst genoemde is tevens Directeur, en als kassier de heer Jos Brueren, Secretaris-penningmeester Landbouwbond.

Naar wij vernemen zal de heer W. Stakenborg, karakterkomek uit Blerick, a.s. Zondag voor de leden der Wielerclub "Venus" optreden in het clublokaal van den heer Jean van Bergen-Janssen.

BAARLOOS DIALECT

Plaatsnamen die in ons dialect (het Baarloos) eindigen op een toonloze "n" b.v. in Velden of Bergen, zijn niet opgenomen. Evenmin de plaatsnamen waar de "t" op het eind niet wordt uitgesproken, bv. Horst en Echt.

Arcen	Aarse
Azenray	Aazeraoj
Amstenrade	Amsteraoj
Beek	Baek
Baexem	Baaksem
Baarlo	Baolder
Belfeld	Belfund
Blerick	Bliërick
Blitterswijck	Blitterswiëck
Boekend	d'nBóokend
Buggenum	Bögkenum
Maasbree	Bree
Broekhuizen	Brokeze
Broekhuizenvorst	Brokezevors
Gulpen	Gölpe
Hegelsom	Haegelsom
Heel	Hael
Heerlen	Haerle
Heerlerheide	Haerlerhei
Hörn	Häör
Heythuyzen	Heitze
Kerkrade	Kèrkraoj
Koningsbosch	Keuningsbosch
Leveroy	Léivre
Linne	Lèn
Maastricht	Mesjtreesch
Margraten	Mergraote
Melderslo	Melderse

Melick	Miëlick
Merum	Maerum
Meterik	Miëterik
Montfort	Mofert
Mook	Moëk
Neer	Naer
Nederweert	Naerwiërt
Nunhem	Nuunum
Ool	Oël
Oostrum	Oëstrum
Posterholt	Postert
Roermond	Remung
Roosteren	Roëstere
Reuver	Ruiver
Schaesberg	Sjaesberg
Schinveld	Sjinveld
Schinnen	Sjinne
Sevenum	Zerum
Spekholzerheide	Sjpekhei
Stevensweert	Sjtaeveswiërt
St. Joost	St.Joës
Stramproy	Stamprooj
Swalmen	Zjwame
Thorn	Thoëar
Tienray	Tienraoj
Ulestraten	Ûlesjtraote
Vaals	Vaols
Venlo,	sterk verouderd: Vènnel
Venray	Venraoj
Vlodrop	Vloëdrop
Weert	Wiërt
Wijnandsrade	Wienansraoj

Plaatsnamen buiten Limburg waarvoor een dialectvariant bestaat in het Baarloos. Hierbij is uitgegaan van de uitspraak zoals die in Baarlo gebruikelijk is.

Aken	Aoke
Arnhem	Arnum
Berlijn	Berliën
Duisburg	Düsbörg
Grefrath	Greefraot
Herongen	Haeringe
Cuyck	Kük
Keulen	Kölle
Krefeld	Kreifeld
Luik	Luük
Nijmegen	Numwaeye
Parijs	Periës
Rome	Roëme
Straelen	Sjtraole
St. Anthonis	Sint Tunnes

BAARLOSE SPROKKELINGEN

Verkrijgbaar bij
VerspA HERENMODE
Grotestraat 17, Baarlo
Verder kunt u telefonisch bestellen bij ;
C.J.M. Vaessen 077- 477 2182
of sjaanvaessen@hotmail.com

Deze uitgave is samengesteld door Hub Brueren met medewerking van Harie Görtz